

ŠEST DESETLJEĆA "OSJEČKOGA ZBORNIKA"

Stručni rad

UDK 069(497.5 Osijek).02(091)

Mr. SC. MARINA VINAJ

Muzej Slavonije

Trg sv. Trojstva 6

HR - 31000 Osijek

Osječki zbornik, najstarija publikacija ovoga tipa u Istočnoj Hrvatskoj, punih šest desetljeća, u manjim ili većim vremenskim razmacima, kroz 26 brojeva donosi raznolike muzeološke teme vezane uz Osijek i Slavoniju

Muzejska publikacija je, u stvari, "zamrznuti doseg saznanja o muzejskoj građi ili nekoj tematici koja je s njom u vezi....

Ivo Maroević¹

Neposredan povod osnutku muzeja u gradu Osijeku - dar je sakupljača starina i veletrgovca Franje Sedlakovića gradu 17. siječnja 1877. g. Poklonivši svoju zbirku numizmata i medalja, numizmatičke stručne literature i oružja, uvjetovao je da se predmeti ne smiju otuđivati već prikladno pohraniti i omogućiti stručnjacima i građanima pristup i proučavanje.

Predloženo je da se Muzej smjesti u jednu prostoriju Gradske vijećnice te da nosi naziv "Muzej sl. i kr. grada Osieka", a prvi čuvar zbirke bio je profesor klasične filologije Andrija Kodrić. Na tom je poslu ostao do smrti 1884. g., marno radeći ponajviše na Sedlakovićevoj zbirci.

Gradsko poglavarstvo imenovalo je potom kustosom Kodrićevog kolegu, profesora Ferdu Ž. Milera. Muzej je za njegova djelovanja preseljen u dvije prostorije novosagrađene Kraljevske velike realke.

Nakon Milera u Muzej za "čuvara muzeja sl. i kr. grada Osieka"² dolazi i u njemu boravi više od četiri desetljeća profesor Vjekoslav Celestin. On je od svog imenovanja za kustosa uredno vodio svu muzejsku dokumentaciju, tako da se kroz razdoblje njegovog djelovanja može dokumentarno pratiti rad Muzeja u cjelini, pojedinih fondova te rast pojedinih zbirki.

Sačuvana je i sva službena i privatna korespondencija koja se odnosi na Muzej, između ostalog i evidencija o posuđenim knjigama i predmetima³.

Djelovanje Muzeja u svoje vrijeme Celestin je opisao riječima (...) *Medju osječkim starinama naći ćemo povelje, listine, pečate grada Osijeka i obrtnih zadruga (cehova), koje su već razvrnute. Medju knjigama starih kalendara, koji su tiskani u Osijeku, raznih oglasa (...) Svašta ima ovdje. U gradski muzej spada sve, što se odnosi na javni ili kulturni njegov život(...) Još imade mnogo raznih predmeta za koje se sada misli, da su bez vrijednosti, pa ipak za koju godinu ne će se više naći ni jedan primjerak, a bio bi vrijedan da se spremi.*⁴

Za vrijeme Prvog svjetskog rata u prostoru Muzeja smješten je austro-ugarski Crveni križ, a zbirke su izmještene.

Nakon rata uslijedilo je razdoblje čestog seljenja muzejskih zbirki te se kustos Celestin često javljao i s ogorčenjem pisao o teškom stanju osječkog Muzeja.

Predmeti su se gomilali, pristizali su značajni otkupi⁵, a pitanje trajnijeg rješenja prostora za Muzej nije se rješavalo.

¹ Ivo Maroević, Muzejska publikacija kao oblik muzejske komunikacije// *Informatica museologica* 32/2001, 3-4, str. 11

² Izvještaj Kralj. velike gimnazije u Osijeku, 1893./94., Osijek, str. 21

³ Firinger-Burić, Vesna, Muzeološka koncepcija i struktura knjižnice Muzeja Slavonije u Osijeku : magistarski rad. Zagreb : Sveučilište u Zagrebu, Centar za studij bibliotekarstva, dokumentacije i informacionih znanosti, 1980.

⁴ Celestin, Vjekoslav, Muzej slob. i kr. grada Osijeka, Mi 1910., str. 195-196

⁵ Jedan od izuzetno važnih otkupa je i zbirka Oskara Frimla Antunovića, posebno važna za knjižnicu Muzeja, a sadrži brojna izdanja tiskare Divalentovih, gotovo kompletno osječko novinstvo, kazališne cedulje i plakate, crteže, fotografije, osmrnice

Valjani ljubitelji starina, poklonici i štovatelji umjetnosti, njegovatelji i nastavljači tradicije sakupili su se tridesetih godina i osnovali društvo kojemu je cilj bio pomaganje Muzeja, sakupljanje muzealija, istraživanje povijesti grada.

21. travnja 1933. g. u hotelu Central održana je osnivačka skupština toga društva - Arheološkog kluba "Mursa". Za predsjednika je, znakovito je, izabran upravo Celestin⁶. Djelovanje Kluba ubrzo je rezultiralo otvorenjem novog postava Muzeja. Gradonačelnik Hengl otvorio je Gradski muzej, smješten u deset prostorija na Mažuranićevom vijencu, 19. studenog 1933. g.⁷ Zbirke su konačno zaživjele u sredenom i dovoljno velikom prostoru.

Bogatu djelatnost Arheološkog kluba "Mursa" dopunilo je i izdavanje vlastitog Zbornika Arheološkog kluba "Mursa" 1936. g.⁸, glasila Osječana koji su godinama djelovali izvan Muzeja, podupirući i pomažući njegovu djelatnost. Publikacija je ovo na 70 stranica velikog formata s ukupno trinaest znanstvenih članaka, te u prilogu - Listku dvadesetak povijesno-kulturnih zabilješki, s brojnim ilustracijama.

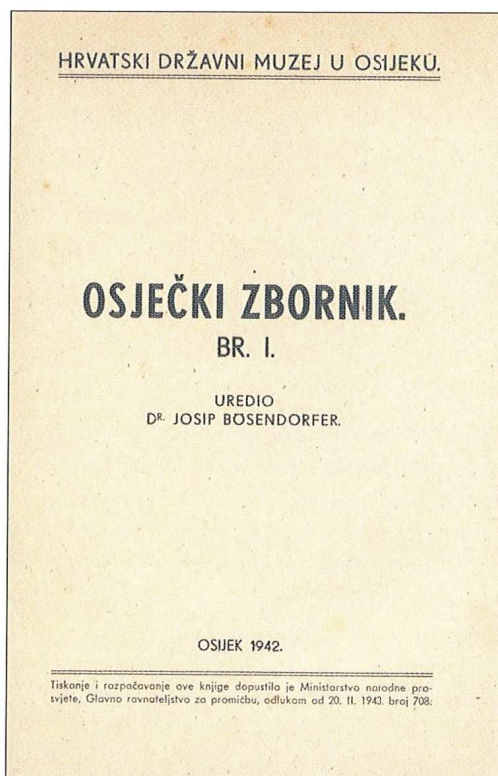
Od 1937. g. Klub djeluje pod imenom Društvo prijatelja starina "Mursa".

Nakon smrti kustosa Celestina, 1936. g. u Muzej dolazi dr. Franjo Buntak. Važno je napomenuti da je upravo Buntak izdao prvi vodič kroz Gradski muzej, naravno u izdanju Društva prijatelja starina "Mursa".⁹ Napominjući u tekstu ispod crteža - *Zgrada u kojoj su smješteni Gradski muzej i knjižnica, Mažuranićev vijenac I*. U tekstu vrlo opširno opisuje i brojnu knjižničnu gradu, koja je sustavno prikupljena od osnutka Muzeja., ističući posebno izdanja Franjevačke tiskare, Tiskare obitelji Divalt, vrijedna raritetna strana izdanja, te kolekcije.

U lipnju 1941. g. dr. Buntak prelazi u Muzej grada Zagreba, a na upražnjeno mjesto upravitelja Muzeja dolazi dr. Josip Bösendorfer, umirovljeni direktor Realne gimnazije, poznati i priznati povjesničar. Upravljujući Muzejom u teškim ratnim vremenima nastojao je uz brojni kulturno-povijesni materija, za

Muzej dobiti i knjige napuštenih i konfisciranih srpskih i židovskih obitelji. Uspio je uvjeriti gradsku općinu da preda Gradski muzej u vlasništvo države, tako da je u veljači 1942. g. promijenjen naziv muzeja u "Hrvatski državni muzej u Osijeku" s razlogom da se zaštiti od njemačkih fašista, koji bi ga inače bili prozvali njemačkim gradskim muzejom, i s razloga, da bi se pod kompetencijom Ministarstva tretirao kao znanstvena ustanova.¹⁰

Dr. Bösendorfer je uredio i, u ime Muzeja, izdao i prvi znanstveni prinesak stručnjaka Muzeja i njegovih vanjskih stalnih suradnika.¹¹

Sl. 1

Prvi broj "Osječkog zbornika" izašao je 1942. godine - *Ovaj Zbornik predalo je javnosti Društvo prijatelja starina "Mursa" u zajednici sa Državnim muzejom u Osijeku a podporom osječkih veleobrtnih poduzeća: "Šećerana" d.d.; Georg Schicht d.d.; Ljevaonica željeza i tvornica strojeva d.d.; Lanena industrija d.d.; "Drava" d.d. za proizvodnju žigica; "Karolina" tvorn. keksa d.d.; "Kožara" osječka tvorn. koža d.d.;*

Osječka rafinerija mineralnih ulja d.d.; "Svilana" d.d. Tiskanje i razpačavanje ove knjige dopustilo je Ministar-

⁶ U Upravni odbor ušli su Milan Blažeković, Ante Brlić, Jovan Gojković, odbornici su bili dr. Kamilo Firingner, Milan Fišter, dr. Slavko Diklić, Milorad Lazarević, dr. Herman Weissmann, Pavle Popović, dok su Tehnički odbor činili Josip Bösendorfer, Oto Urban, Radoslav Franjetić, Vlado Muačević, Ivan Roch, Josip Zorman, Mihajlo Živić - Osnivačka supština arheološkog kluba "Mursa" - Hrvatski list, 14/1933, 112, 3

⁷ Hrvatski list, Svečano otvorenje Gradskog muzeja, 14/1933., 320, 13

⁸ Zbornik Arheološkog kluba "Mursa" uredili dr. Josip Bösendorfer, Ante Brlić, dr. Kamilo Firingner i dr. Stjepan Pelc

⁹ Buntak, Franjo, Osječki gradski muzej, Osijek, Društvo prijatelja starina, 1940.

¹⁰ Hrvatski državni muzej u Osijeku, Nova Hrvatska 4/1944., 75, 7

¹¹ Firingner-Burić, Vesna, Muzeološka koncepcija i struktura knjižnice Muzeja Slavonije u Osijeku : magistarski rad. Zagreb : Sveučilište u Zagrebu, Centar za studij bibliotekarstva, dokumentacije i informacionih znanosti, 1980.

stvo narodne prosvjete, Glavno ravnateljstvo za promičbu, odlukom od 20.II. 1943. broj 708, tiskom Hrvatskog tiskarskog zavoda Šimo Pavlović u Osijeku.¹²

U Hrvatskom listu od 28. ožujka 1943. godine čitamo na dvije stranice opširan prikaz pod naslovom "Osječki zbornik"- Ovaj prvi broj "Osječkog zbornika" obasiže 90 stranica velikog oktav formata sa nekoliko obsežnih i vrlo zanimljivih članaka, zatim Listak s bezbroj zanimljivih podataka iz prošlosti Osieka, a mnogi su prinosi popraćeni uspješnim ilustracijama(...). Navode se i analiziraju pojedini radovi: *Osiek i okolica u predhistorijskim eonima* dr Bösendorfera, nastavak rada *Geofizički momenat odredio je mjesto Osijeka*, objavljenog u Zborniku Arheološkog kluba "Mursa" 1936. g.¹³ Prof. Ivan Medved iznosi raspravu *Iz Katančićeva dopisivanja*, kao prinos biografiji prvog hrvatskog arheologa u starom Osieku, dr. Kamilo Firinger sastavak *Napoleonovi vojnici u Osieku*, iz dana kada je u osječkim tvrđavskim kazamatima ležalo na hiljade zarobljenih francuzkih vojnika. Otto Schweitzer napisao je na njemačkom jeziku raspravu o znamenitom njemačkom slikaru J.F. Mückeu koji je djelovao u našim krajevima. Nadalje, prof. Bösendorfer iznosi u članku *Structura novae Domus Curialis*, historijat zidanja osječke županijske palače. (...) U polovici knjige počinje "Listak" u kojem između ostalog nalazimo prilog prof. Ivana Medveda *Isusovačka biblioteka u starom Osieku*, prilog dr. Bösendorfera *Divaldiana u Osieku* - popis svih knjiga i izdanja štampanih u poznatoj osječkoj tiskari 18. i 19. st. Na kraju pisac ovog prikaza zaključuje. (...) S time smo iznieli sadržaj ovog prvog broja "Osječkog zbornika" koji će bez sumnje pobuditi najveće zanimanje među svim našim prijateljima hrvatskih, a napose osječkih starina."

Valjanosti i predanosti u radu, te bogatstvo zbirki osječkoga Muzeja, "Osječkim je zbornikom", uz svesrdnu pomoć kluba "Mursa", podastrta javnosti.

Muzejska se publikacija u pravilu bavila znanstvenom interpretacijom određene tematike koja se je radom u muzeju stvarala, bilo kao rezultat muzejskih istraživanja na terenu ili u muzeju, bilo kao rezultata odnosa muzeja i njihovih stručnjaka prema okolini u kojoj su živjeli i radili.

U skladu sa znanstvenom tradicijom 19. st., muzej je svoje publikacije smatrao dijelom znanstvene literature koja je bila obavezni pratitelj svakog istraživačkog rada (posebice u prirodoslovnim, arheološkim i umjetničkim muzejima) i izvan toga nije bila predmet javnosti.¹⁴

U Zagrebu tako, izdanjem Narodnog zemaljskog muzeja u, najstarije hrvatske nacionalne muzejske institucije, od 1870. godine izlazi *Viestnik Narodnog zemaljskog muzeja u Zagrebu*, čiji se tadašnji ravnatelj Šime Ljubić nada da će muzealci *sbirke po lagano opisati u ovom viestniku, da dodju do znanja i našem narodu i učenu svijetu*.¹⁵

Prepoznajući potrebu pisanom riječju obznaniti visoke domete vlastite kulturne baštine, pojavivši se kao svojevrsni nastavak Zbornika Arheološkog kluba "Mursa" u slijedećim će brojevima "Osječki zbornik", podastrijeti raznovrsnije teme većeg broja suradnika.

Važno je istaknuti da se knjižnica Muzeja Slavonije, formirana, tako reći, po osnutku samoga Muzeja, bogatila brojnim vrijednim primjercima, popunjavajući stručni fond ali i fond tiskovina spomeničke vrijednosti.

U vrijeme izlaska prvog broja "Osječkog zbornika", u Muzeju se zapošljava dr. Danica Pinterović, koja je kao srednjoškolska profesorica radila i kao knjižničarka na Ženskoj realnoj gimnaziji. U Muzej dolazi na mjesto knjižničarke.¹⁶

Tijekom 1943. godine pohranjena je u Muzej knjižnica bivše Klasične gimnazije i knjižnica Državne ženske realne gimnazije.¹⁷

Nakon Drugog svjetskog rata Muzej je naputkom KOMZ-e¹⁸ dobio zadatak skrbiti o napuštenim slavonskim dvorcima i njihovim inventarom.

U knjižnicu su tako dopremljene i vrijedne knjižnice Pejačevića iz Našica, te Prandau-Normann iz Valpova te brojne knjižne zbirke ugaslih ustanova ili društava (Knjižnica Gradskog načelstva, Trgovačko-obrtničke komore).

Muzej je dobio svoje prostore u zgradi nekadašnjeg Gradskog poglavarstva, gdje se većim dijelom i danas nalazi.

U novoj državi, novom prostoru i s mnoštvom materijala koje je valjalo rasporediti i evidentirati, 1948. g., Muzej Slavonije izdaje slijedeći broj "Osječkog zbornika"¹⁹, tiskom Gradskog grafičkog poduzeća "Štampa".

¹⁵ Ljubić, Šime, *Viestnik Narodnoga zemaljskog a muzeja u Zagrebu za godinu 1870.*, sv. I., Zagreb, Narodni zemaljski muzej, 1970., str. 16

¹⁶ Dr. Pinterović je tada bila jedini stručni knjižnično obučeni djelatnik, jer je boravila na stručnoj vježbi u zagrebačkoj Sveučilišnoj knjižnici, gdje joj je mentor bio dr. Josip Badalić.

¹⁷ Nakon rata, 1945. godine vraćen je, na zahtjev Gimnazije, samo noviji, manji dio knjižnice

¹⁸ Komisija za čuvanje spomenika kulture

¹⁹ Osječki zbornik, uredio dr. Josip Bösendorfer, 1948., 2 -3, Osijek: Muzej Slavonije, 1948.

¹² Osječki zbornik, uredio dr. Josip Bösendorfer, 1942., 1, Osijek: Hrvatski državni muzej u Osijeku, 1942.

¹³ I u bilješci u Osječkom zborniku ispod rada J. Bösendorfera i u članku u Hrvatskom listu navodi se za Zbornik arheoloških kluba "Mursa" "Osječki Zbornik"

¹⁴ Maroević, Ivo, *Muzejska publikacija kao oblik muzejske komunikacije // Informatica museologica 32/ 2001.*, 3-4, str. 12

Sadržajni bogatiji i raznolikiji, objelodanjen zahvaljujući pomoći Narodne Vlasti, pruža dragocjeni materijal za daljnju obradu, a ujedno je i doprinos našoj nauci kao cjelini, napisao je u predgovoru Zdenko Jurašek.

U oba dijela Zbornika - Članci i rasprave i Sitniji prilozi prevladavaju radovi dr. Bösendorfera, napose u drugom dijelu. No, pojavljuju se i radovi ostalih djelatnika Muzeja - (Hilde Hećej: Da li kvinarni, kvadri ili tri glacijalni sistem; dr. Danice Pinterović: a) Rimska grobnica zidana od opeka, b) rimska ženska glava, c) rimska fibula, Ivan Medved: Bibliografija o proglašenju Osijeka gradom; Gramatika ili lingvistika.)

Zanimljivi su i prilozi Ota Švajcera o slici iz tvrđavske župne crkve te dvojici slavonskih slikara Pfalzu i Giffingeru, te dr. Kamila Firingera koji sa javlja kraćim priložima i koji će biti redoviti suradnik "Osječkoga zbornika". Na kraju slijede Muzejske vijesti - izvještaji o radovima arheologa tijekom 1947. i 1948. g., o osnutku Državne arhivske ustanove u Osijeku te Galeriji slika.

Ovaj dvobroj "Osječkog zbornika", točnije dva priloga osječkih muzealaca, dr. Josipa Bösendorfera i Ivana Medveda (Pravoslavni elemenat kao sekundarni faktor u oblikovanju građanskog staleža; Gramatika ili lingvistika) izazvali su žestoke kritike pojedinih skrbitelja nauke marksizma i lejinizma, koji članke dvojice muzealaca proglašavaju glupošću, šovinizmom, falsifikatom i otvorenim neprijateljstvom²⁰.

Zahvaljujući velikom napretku naše nauke uopće, a posebno napretku na muzejsko-konzervatorskom sektoru, koji je iza oslobođenja kod nas nastao, kao i zahvaljujući razumijevanju i izdašnoj materijalnoj i moralnoj pomoći, koju NO grada Osijeka ukazuje Muzeju Slavonije, mi smo mogli u zajednici s osječkim arhivom i galerijom, kao i u zajednici s ostalim slavonskim muzejima razgranati svoje proučavanje na terenu Slavonije u više smjerova.

Prilozi, koji se u ovoj knjizi Zbornika objelodanjuju, ne mogu još dati dokaza o svim smjerovima proučavanja, niti o radu svih tih ustanova, ali oni ipak ukazuju na glavne smjernice u našem radu....²¹

Kao slavonski historiograf i istraživač osječke prošlosti dr. Bösendorfer je zacrtao osnovne smjernice istraživačkog i sakupljačkog rada Muzeja, a "Osječkom

zborniku" kao njegovu glasilu odredio je fizionomiju. Redakcijski odbor koji je s dr. Pinterović na čelu uređivao daljnje brojeve Zbornika, nastojao je tu fizionomiju održati, ali je i upotpuniti novim elementima koji će ga kvalitativno usavršiti. Od principa da u "Osječkim zborniku" objavljuju svoje radove prvenstveno članovi muzejskog kolektiva odstupalo se samo iznimno i to samo onda, ako se ponudeni rad vanjskog suradnika uklapao u program istraživačkog rada Muzeja ili je mogao doprinijeti upotpunjenju jedne već načete tematike. Članovima Historijskog arhiva i Galerije kao najsirodnijim ustanovama u Osijeku, bile su uvijek otvorene stranice "Osječkog zbornika".²²

Bliskost tema triju ustanova, okosnice kulturnog života i rada Osijeka - Muzeja Arhiva i Galerije, na stranicama "Osječkog zbornika", objelodanjenim radovima stručnih djelatnika, zabilježenim znanjem, neprijeporni su strukovni i znanstveni izvori. Ujedno, ovakav "višeslojan" Zbornik ishodište je kasnijim radovima specijaliziranih ustanova²³.

Muzej te 1954. godine dobiva novog povjesničara, prof. Ivu Mažurana, a godinu dana ranije honorarno se zapošljava ing. Blaž Misita-Katušić kao konzervatorski izaslanik za grad i kotar Osijek²⁴. Od 1951. kao etnolog u Muzeju Slavonije radi prof. Zdenka Lechner, a odjel NOB-a vodi kustos Emil Spajić. Knjižnicu Muzeja Slavonije preuzela je prof. Marija Malbaša. Do dolaska u Muzej predavala je njemački i francuski jezik i književnost na Ženskoj realnoj gimnaziji.

Sve ove promjene vidljive su u 4. broju "Osječkog zbornika"²⁵, koji objavljuje radove vezane uz terenska istraživanja, srednjovjekovnu povijest, Narodnooslobodilački rat, te etnografiju (Nalazište mladog željeznog doba s terena Osijeka, Rimski novci nađeni u Osijeku, Ruševine Murse početkom 19. st., Etnografske karakteristike hrvatskih sela u Baranji). Važno je istaknuti da od ovog broja prof. Malbaša počinje objavljivati dijelove bibliografije osječkih izdaja, koje će cjelovito prikazati u kapitalnom izdanju u dva sveska - Osječka bibliografija²⁶. Zbornik zadržava podjelu na Rasprave i

²² Malbaša, Marija, rukopisne bilješke - Evidencije Osječkog zbornika

²³ npr. Glasnik arhiva Slavonije i Baranje

²⁴ Zavod za zaštitu spomenika kulture u Osijeku osnovao je Narodni odbor kotara Osijek 21.12. 1961.g.

²⁵ Osječki zbornik, uredio Redakcioni odbor, Glavni urednik dr. Danica Pinterović, 1954., 4, Osijek: Muzej Slavonije, 1956.

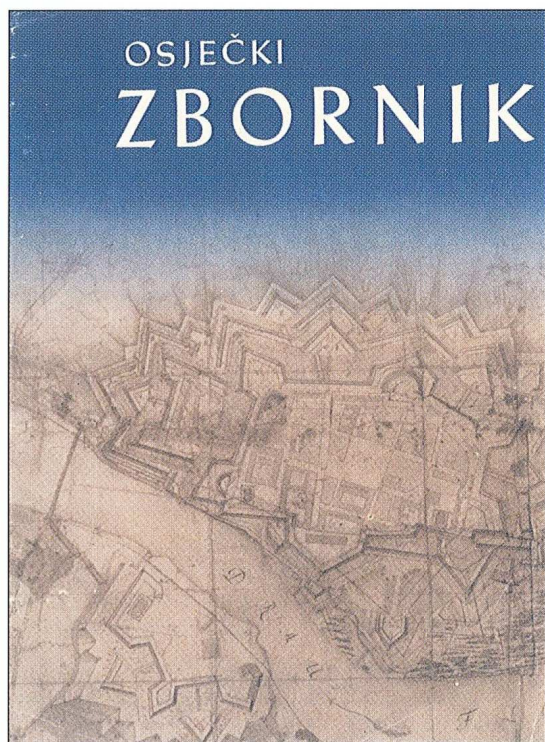
²⁶ Malbaša, Marija Osječka bibliografija, Sv.1, 2, Osijek: JAZU, Centar za znanstveni rad u Osijeku, Osijek, 1981.- 1985.

²⁰ Borba: Organ Komunističke partije Jugoslavije 14/ 1949., 91 - više o zabrani ovoga broja Zbornika i posljedicama okrivljenih autora u članku A. Grubišića O jednoj zabrani "Osječkoga zbornika".

²¹ Osječki zbornik, uredio dr. Josip Bösendorfer, 1948., 2 -3, Osijek: Muzej Slavonije, 1948

članke, te Sitnije priloge. Radovi sadržavaju i sažetke na njemačkom jeziku.

Možemo bez laskanja sami sebi reći da je Zbornik našao dobar prijem u stručnim krugovima, da se sve bolje afirmira i da je sve više tražen jer i drugima koji rade na sličnom ili srodnom materijalu treba znanje o tome što se ovdje obradilo i čega ovdje ima. Materijal za komparaciju potreban je za svaki istraživački rad kako nama tako i drugima, a do takovoga materijala moguće je doći samo preko literature. Zato se i uvriježio običaj da se naučne publikacije zamjenjuju između zainteresiranih ustanova.²⁷ Naime, od 1955. godine, ponajviše zaslugom prof. Malbaše, ustanovljena je međuknjižnična razmjena sa srodnim institucijama u zemlji i inozemstvu. Upravo na ovaj način Muzej je bio u prilici doći do potrebne literature, koju vrlo često, najčešće zbog ograničenih sredstava, nije u mogućnosti nabaviti. I upravo te 1955. g., slanjem već priznatog stručnog muzejskog časopisa na preko stotinu adresa začelo se s navadom koja će do današnjih dana doprinijeti jedinstvenom fondu, prijeko potrebnom za funkcioniranje danas najvećeg kompleksnog muzeja u Hrvatskoj, ali ne samo stručnjacima - uposlenicima Muzeja, već i brojnim korisnicima.²⁸

Sl. 2

²⁷ Malbaša, Marija, rukopisne bilješke - Evidencije Osječkog zbornika

²⁸ U Osječkom zborniku 5 M. Malbaša objavila je i prvi puta popis ustanova s kojima je obavljena razmjena 1955.-1957. U inozemstvo je Osječki zbornik slan na adrese 93 ustanove, u 60 gradova, 20 država. Unutar države razmjenjivano je s 93 ustanove u 30 gradova. Najviše se slalo u Njemačku, Austriju, Italiju, Poljsku, a u zemlji u Beograd, Ljubljanu, Sarajevo, Skopje, Split, Zadar i Zagreb

Slijedeći broj Zbornika djelatnici Muzeja posvećuju *svom bivšem direktoru Dru Josipu Bösendorferu slavonskom historiografu o 80- godišnjici njegova života 1876.-1956.*²⁹

U sadržaju čitamo priloge uglavnom osječkih muzealaca, uz prilog Ksenije Vinski-Gasparini o iskapanju prehistorijskog naselja u Belom Manastiru. Sadržajno profilirani i složeni, tematski zanimljivi, iščitavaju se interesi pojedinih muzealaca, ali i uvode zanimljive muzeološke vijesti - akvizicije pojedinih odjela. Iako izdvojen u posebnu ustanovu, članak o djelima osječke Galerije Jovana Gojkovića, kao i prilozi dr. Kamila Firingera o arhivskoj građi ukazuju na široku tematsku zaokupljenost "Osječkog zbornika".

Objletnički, šesti broj "Osječkog zbornika", posvećen je *80-godišnjici Muzeja u Osijeku (1877.- 1957.)*. Važno je istaknuti uvodni članak dr. Pinterović *O razvoju osječkog muzeja.*³⁰

Pod uredništvom dr. Danice Pinterović jasno su profilirani dijelovi Zbornika: *prapovijest, rimska arheologija, lokalna povijest, razdoblje NOB-a, likovni život, etnografija, osječka bibliografija.*

U šestom i sedmom broju "Osječkoga zbornika" prevladavaju članci s temom rimske arheologije (Novi i neobjavljeni rimski kameni spomenici s terena Murse, Mursa za dinastije Severa dr. Danice Pinterović, Rimski grob - Emila Spajća, Terra sigillata s pečatima u Muzeju Slavonije, te članak o spomenicima Mitrinog kulta iz Osijeka Mirka Bulata³¹), Ive Mažuran nastavlja svoja istraživanja o razdoblju turskoga Osijeka, a Marija Malbaša nastavlja s objavljivanjem osječkih tiskovina. Zanimljiv je i njezin članak o vrijednoj zbirci knjiga 16. stoljeća pohranjenoj u Knjižnici Muzeja Slavonije.³² Zdenka Lechner predstavlja pojedine predmete Etnografskog odjela u kraćim prilogima (Turske šamije, Amići, Uborci).

Izbor objektivnog muzejskog materijala koji ulazi u muzejsku publikaciju uvijek je uvjetovan društvenim i povijesnim trenutkom nastanka publikacije i istovreme-

²⁹ Osječki zbornik, uredio Redakcioni odbor, Glavni urednik dr. Danica Pinterović, 1956., 5, Osijek: Muzej Slavonije, 1956.

³⁰ Osječki zbornik, uredio Redakcioni odbor, Glavni urednik dr. Danica Pinterović, 1958., 6, Osijek: Muzej Slavonije, 1962.

³¹ Prof. Mirko Bulat krajem 1956. godine dolazi na mjesto kustosa Arheološkog odjela Muzeja Slavonije

³² Biblioteka je nastala i rasla zajedno s Muzejem, tako da danas ima preko 40.000 svezaka. Osim strogo stručne priručne literature, koja se znatno povećala zadnjih godina putem zamjene za Osječki zbornik sa srodnim ustanovama u zemlji i inozemstvu, biblioteka raspolazetakoder i sa velikim brojem naučnih knjiga drugih struka, odabranim djelima domaće i strane književnosti kao i mnogim starim knjigama iz 16., 17., i 18. Stoljeća. Posebnu skupinu u ovoj biblioteci sačinjavazbirka osječkih izdanja "Essekiana", Muzeji Slavonije, Osijek: društvo muzejsko-konzervatorskih radnika NR Hrvatske, Podružnica Osijek, 1957, str. 11

no postaje odraz tog vremena u nekoj budućoj komunikaciji.³³

Iščitavajući pojedine priloge, ponajviše samih osječkih muzealaca, postajemo svjesni utjelovljenja muzejske stvarnosti u autorskim recima. Bilo muzejske ustanove koje je iz dana u dan rasla obogaćena novim darovima, otkupima, marom narodne ili neke druge vlasti, ostaje očuvano u "Osječkom zborniku", kako u stručnim Raspravama i člancima, tako i u Vijestima i kraćim prilozima, oslicima stanja pojedinih odjela.

Informacija utoliko postaje bogatija i svijest o rastu i mijenama ustanove, ali i pojedinaca, kustosa, zaljubljenika u svoj posao koji se iz broja u broj bruse, profiliraju prijemčuju za određene teme.

Dokaz je tome i osmi, do tada obimom najveći Zbornik (375 stranica).³⁴ Uz priloge muzealaca, suradnici K. Firinger i Stjepan Brlošić sudjeluju s radovima o Osnivanju osječke crtačke škole, te Likovnoj umjetnosti Osijek na početku XX .stoljeća

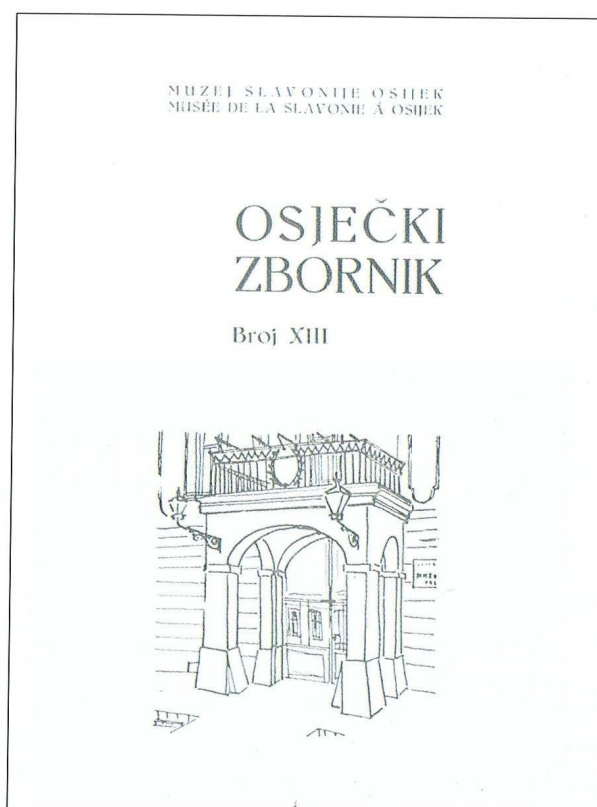
Uz podnaslov Vijesti, u sadržaju ovog broja iščitavano Vijesti iz Muzeja - Personalne vijesti,³⁵ Obilazak arheološkog terena od 1. 1. 1961. do 31. 12. 1962., kratke vijesti pojedinih odjela koje potpisuju kustosi - voditelji, te Vijesti iz ostalih srodnih ustanova - Historijskog arhiva u Osijeku, Galerije slika u Osijeku i novoosnovanog Zavoda za zaštitu spomenika kulture u Osijeku.

U dvobroju 9-10³⁶, posvećenom 20-godišnjici oslobođenja Osijeka, javljaju se svojim radovima novi kustosi Muzeja Slavonije Ida Horvat (Porcelanska plastika u Muzeju Slavonije) te Nikola Kosanović (Dravski prilaz kod Osijeka u svjetlu novih podataka (Prilog historiji Osijeka). U prilogu Marije Malbaše Zamjena publikacija saznajemo da je Muzej redovitu razmjenu Zbornika obavio u razdoblju 1958. - 1965, godine sa 224 ustanove u državi i inozemstvu.

Muzej je 1967. godine trebao obilježiti 90-tu obljetnicu svog djelovanja. Proslava je međutim održana 10.-11. svibnja 1968. g., a te je godine otisnut i prigodni "Osječki zbornik" broj jedanaest, iako je na njemu kao godina izlaženja zabilježena 1967.³⁷ U uvodnoj riječi, uz

tek letimično spominjanje utemeljitelja i zaslužnih kustosa, spomenuto je i muzejsko glasilo(...) Muzej je nastavio izdavanjem već započetog stručnog glasila, Osječkog zbornika, no sada u redovitom vremenskom razmaku od po dvije godine(...) Posebno je zanimljiv historijat muzejske biblioteke(...) biblioteka se putem zamjene Osječkog zbornika za domaće i strane stručne publikacije stalno povećava i stoga ona danas kvantitetom i kvalitetom predstavlja najveću slavonsku naučnu biblioteku za skup društvenih nauka.

"Osječki zbornik" u razdoblju 1965.-1967. g. razmjenjivan je s ukupno 268 institucija u zemlji i inozemstvu.

Sl. 3

Tematski broj 12 "Osječkog zbornika" izdaje Međuakademijски odbor za istraživanje Limesa u SFR Jugoslaviji i Muzej Slavonije u Osijeku uz pomoć Saveznog fonda za naučni rad, a posvećen je održavanju Međunarodnog znanstvenog skupa o Limesu u Osijeku³⁸.

Na Skupu su iz Muzeja Slavonije svojim izlaganjem sudjelovali dr. Pinterović s radom o istraživanju Limesa na sektoru Batina Skela-Ilok, te prof. Mirko Bulat s radom o topografskim istraživanjima Limesa u Slavoniji i Baranji.

U 13. broju "Osječkog zbornika" najbrojniji su

³³ Ivo Maroević, Muzejska publikacija kao oblik muzejske komunikacije// Informatica museologica 32/2001, 3-4, str. 11

³⁴ Osječki zbornik, uredio Redakcioni odbor, 1962., 8, Osijek: Muzej Slavonije, 1962.

³⁵ 1961. godine u mirovinu odlazi dr. Danica Pinterović, no nastavlja suradnju s Muzejom kao znanstveni suradnik sve do 1974. godine. Na mjesto direktora dolazi prof. Emil Spajić

³⁶ Osječki zbornik, uredio Redakcioni odbor, 1965., 9-10, Osijek : Muzej Slavonije, 1965. Prvi puta se u kolofonu spominju i članovi Redakcionog odbora: Danica Pinterović, Marija Malbaša i Emil Spajić

³⁷ Crtež ulaza u Muzej na koricama ovog Zbornika načinio je Stevan Tucakov

³⁸ Osječki zbornik, Odgovorni urednik dr. Mate Suić, 1969., 12, Osijek: Muzej Slavonije, 1969. Glavni urednici: Danica Pinterović, Marija Malbaša

prilozi o rimskoj Mursi, valja napomenuti da se osječka bibliografija M. Malbaše u ovom broju dotakla osječkih tiskovina objelodanjenih u razdoblju 1967.- 1971.³⁹ godine. Recenzija ovoga broja Zbornika objavljena je u Biltenu Informatika museologica.⁴⁰

Ponovo dvobroj, 14-15³¹ obimom i brojem članaka nadilazi ranija izdanja. Raznolikost tema proizašlih iz muzejskih zbirki daje mozaik osječkih slika prošlosti. Od ostataka rimskih kuća u Osijeku, rimskih brončanih svjetiljki iz Murse, novaca kovnice Viminacijum, osječkih cehova, bidermajer namještaja osječke obitelji, likovne kronike Osijeka 1931.-1940. g., do osječke bibliografije 1972.-1973. g..

Muzejska se publikacija, u pravilu, bavila znanstvenom interpretacijom određene tematike koja se radom u muzeju stvarala, bilo kao rezultat muzejskih istraživanja na terenu ili muzeju i njihovih stručnjaka prema okolini u kojoj su živjeli i radili.⁴²

*"Jubilarno izdanje Osječčkog zbornika broj 16 za 1977. godinu posvećen je 100-godišnjici Muzeja Slavonije 1877 - 1977."*⁴³

Značajan prilog obilježavanju stogodišnjice Muzeja Slavonije je i ovaj XVI, jubilarni broj "Osječčkog zbornika". Iako je sadržajem ostao u uobičajenim okvirima novijih rezultata rada i saznanja muzejskih radnika iz područja arheologije, historije, numizmatike, etnologije, historije radničkog pokreta i NOB-e, likovnog i drugog stvaralaštva, dostojan je nastavak svijetle tradicije započete od osnivača i pokretača "Osječčkog zbornika".

*Ujedno ovaj "Osječčki zbornik" posvećen je plejadi svih onih muzejskih pregalaca koji su u jednom dugom, kontinuiranom nizu od sto godina pomogli i pridonijeli da ova najstarija ustanova kulture u Slavoniji dosegne stručnu i znanstvenu razinu i stekne zavidnu reputaciju koju danas ima u zemlji i inozemstvu."*⁴⁴

³⁹ Osječčki zbornik, Redakcioni odbor, Urednik Emil Spajić, 1971., 13, Osijek: Muzej Slavonije, 1971. Redakcioni odbor: Danica Pinterović, Marija Malbaša, Mirko Bulat, Ida Horvat, Nikola Kosanović, Milenko Patković

⁴⁰ Šulc, Branka, Prikaz Osječčkog zbornika // Bilten Informatika museologica, 1973., 20, str. 34-35

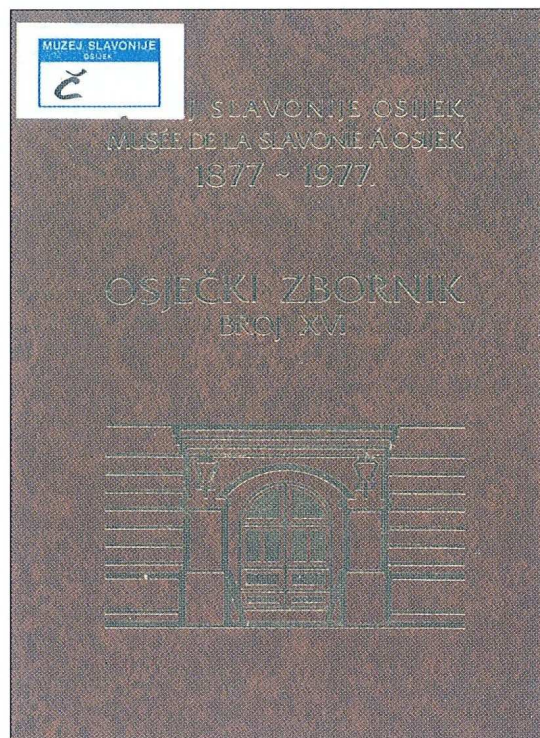
⁴¹ Osječčki zbornik, Redakcioni odbor, Urednik Nikola Kosanović, 1973.- 1975., 13-14, Osijek: Muzej Slavonije, 1973.- 1975.

⁴² Ivo Maroević, Muzejska publikacija kao oblik muzejske komunikacije // Informatika museologica 32/2001, 3-4, str. 10

⁴³ Osječčki zbornik, Urednik Nikola Kosanović, 1977., 16, Osijek: Muzej Slavonije, 1977. Likovna oprema Ivan Jakić. Stručni suradnici: Mirko Bulat, Vesna Burić, Dénes Gabler, Ida Horvat, Nikola Kosanović, Zdenka Lechner, Ivy Lentić-Kugli, Marija Malbaša, Tibor Nečas, Danica Pinterović, Živko Sekulić, Oto Švajcer

⁴⁴ Plečaš, Dušan, Uvodna riječ // Osječčki zbornik, Urednik Nikola Kosanović, 1977., 16, Osijek: Muzej Slavonije, 1977. U

U Prilozima ovog Osječčkog zbornika valja istaknuti tri uratka Marije Malbaše: Stručno osoblje zaposleno u Muzeju od osnutka do danas; Pregled sadržaja Osječčkog zbornika od br. I. do XV. (1942.-1975.); Popis rasprava, članaka i sitnijih priloga po autorima.

Sl. 4

Zlatotisak na smeđim koricama Zbornika broj 16 izdvaja ga umnogome od ranijih brojeva. Stogodišnjica Muzeja, sinteza njegova rada, brojne prigodne izložbe, znanstveni skupovi, uvaženi gosti i napose isticanje važnosti najstarije kulturne ustanove u gradu oslikavaju se u *jubilarcu*. Upravo sedamdesetih godina Muzej je uposlio veći broj novih djelatnika⁴⁵, intenzivirana je i razmjena "Osječčkog zbornika".

Središnji događaj proslave 100-te obljetnice Muzeja 1977. g. u Osijeku bio je Znanstveni skup organiziran tim povodom 15. i 16. prosinca. "Osječčki zbornik" broj 17⁴⁶ donio je dio radova sa Znanstvenog skupa. U popisu sudionika nailazimo na brojna značajna imena kulturnog života grad, ali i tadašnje države, te inozemstva⁴⁷.

⁴⁵ 1969. U Knjižnicu dolazi Vesna Burić, Magda Biglbauer 1973. Zapošljava se kao preparator, u Odjel NOB-a dolazi 1975. Živko Sekulić. Numizmatički odjel 1976. Preuzima Hermina Gerike, 1976. Upošljava se kao preparator Tvrtko Kralik, a na mjesto kustosa za etnografiju 1976. dolazi Lazar Stojanović

⁴⁶ Osječčki zbornik, Glavni urednik Vesna Burić, 1979., 17, Osijek: Muzej Slavonije, 1979. Uredništvo: Mirko Bulat, Vesna Burić, Ida Horvat

⁴⁷ Bogdan Brukner (Novi Sad), Stojan Dimitrijević (Zagreb), Edith B. Thomas (Budimpešta), Ivan Mirnik (Zagreb), Vlado Horvat (Vukovar), Igor Karaman (Zagreb), Pavle Blažek (Osijek), Diana Samaržija-Vukičević (Zagreb), Ivy Lentić-Kugli (Zagreb), Ivo Lentić (Zagreb), Andela Horvat (Zagreb), Oto Švajcer (Zagreb), Antun Bauer (Zagreb), Jelka Radauš (Zagreb) i dr.

Slijedeći broj, točnije dvobroj 18-19 obilježio je stotinu i deset godina Muzeja u Osijeku, ali i četrdeset i pet godina "Osječkog zbornika".⁴⁸

Veliki vremenski razmak između dva posljednja Zbornika nastojalo se nadoknaditi ponovnim izdavanjem dvobroja. U međuvremenu, Muzej je izmijenjen u kadrovskom i dijelom organizacijskom smislu.

Zanimljivo je da je Uredništvo Zbornika nastojalo pridobiti i što više vanjskih suradnika, koji će u ovom, a i u slijedećim brojevima sudjelovati svojim radovima.

Po prvi puta u Zborniku navedeni su recenzenti⁴⁹, a zadržao je svoju strukovnu podjelu.⁵⁰ Spomenimo rad Hermine Lukić- Kronologija razvoja Numizmatičkog odjela Muzeja Slavonije (1877.-1914.), dr. Stjepana Sršana Obrtnici u Osijeku u 18. st. i njihovo značenje, koji nastavlja tradiciju suradnje Muzeja i Arhiva, radove koji predstavljaju pojedine muzejske zbirke: Ida Horvat - Zbirka satova Muzeja Slavonije, mr. sc. Vesna Burić - Likovne mape Osijeka. Tiskovine 1920.-1941.

Svakako vrijedan rad je i Bibliografija članaka o radu Gradskog muzeja 1877.-1977. Vere Humski, čiji drugi dio pratimo u ovom broju.

Pored tradicionalnih područja (arheologija, numizmatika, povijest, povijest umjetnosti, etnologija, kulturna povijest, umjetnički obrt, narodnooslobodilačka borba itd. ovaj Zbornik (broj 20 op. M.V.) sadrži novo područje - muzeologiju.

Okolnost da je Osječki zbornik jedina muzejsko-galerijska publikacija na području istočne Hrvatske - s dugom i bogatom tradicijom izlaženja (1942 - 1989), koji u smislu intencija suvremene muzeologije osjeća potrebu za praktičnim i teorijskim priložima iz ove oblasti, a objektivno govoreći u dosadašnjoj praksi bila je potpuno zapostavljena. Uvjereni smo da će ovakav profil Zbornika doprinijeti njegovoj daljnjoj afirmaciji u krugu stručnih i znanstvenih radnika, radnih ljudi i građana na širem području, a samim tim i daljnjoj afirmaciji Muzeja Slavonije, njegova dugogodišnjeg izdavača.....

Za ovakav profil Zbornika i njegovu sadržajnu fizionomiju odgovara Uredništvo. Za stručnu, znanstvenu i sadržajnu vrijednost radova odgovaraju autori priloga.⁵¹

Iz područja - Muzeologije izdvajamo rad dr. Antuna Bauera - Prve tematske ekspozicije u našim krajevima te rad dr. Tomislava Šole - Nove tendencije u teoriji i praksi muzeja. "Osječki zbornik", stoga postaje prateći element muzejskog rada, utoliko što muzejske publikacije transferiraju jedan oblik znanstvenog znanja uključujući ga u publicirani korpus pojedine znanosti, čime se komunikacija između muzeologije i temeljne znanstvene discipline bitno unapređuje.⁵² I ovaj broj Zbornika međuknjižničnom razmjenom poslan je na gotovo pet stotina adresa u zemlji i inozemstvu.

Tradicionalno bijele korice "Osječkog zbornika" od broja 21 postaju crveno-smeđe⁵³ Od ovog broja Zbornik dobiva svoj Međunarodni standardni serijski broj⁵⁴, stručnu oznaku⁵⁵, kao i stručne oznake pojedinih članaka.

Zbornik 21 izišao je za 1991. g., a tiskan je 1994.-1995., kako stoji u podatku o tiskari.

Bremenite godine koje su produžile razmak između dvaju brojeva, donijele su i vidljive promjene, kako u već ranije spomenutom grafičkom smislu, tako i u stručnom.

Na preliminarnoj stranici Uredništvo donosi obavijest da *ono ne može preuzeti odgovornost za sadržaj i stručne dosege mnogobrojnih i raznovrsnih stručnih i znanstvenih priloga koje ovdje objavljujemo, već tu odgovornost preuzimaju za svoje priloge isključivo autori.*⁵⁶

Pojedinačni radovi, naime, nisu bili recenzirani, ali u ovom broju navedeni su recenzenti: dr. sc. Vlado Horvat i dr. sc. Stjepan Sršan.

Sadržaj je podijeljen na cjeline: Rasprave i članci, Građa; Muzeologija - Informatika - Dokumentacija - Bibliotekarstvo, Priloge i Pogovor u kojem glavna urednica mr. sc. Burić donosi prilog o ratnim stradanjima Muzeja Slavonije u Domovinskom ratu.

Ponovo su brojni vanjski suradnici: Lovorka Čoralić, mr. sc. Miroslava Valašek-Hadžihuseinović, dr. sc. Mira Kolar, dr. sc. Ivo Maroević, dr. sc. Tomislav Šola, Vladimir Geiger, a svojim priložima sudjeluju i osječki muzealci⁵⁷.

⁴⁸ Osječki zbornik, Glavni urednik Branka Ajredini, 1987., 18-19, Osijek: Muzej Slavonije, 1987.

⁴⁹ Stjepan Brlošić, Marcel Gorenc, dr. Vlado Horvat, Milenko Patković, dr. Branka Vikić-Belančić.

⁵⁰ U ovom broju s radovima sudjeluju novi djelatnici Muzeja: Jasna Šimić- arheologija, mr.sc. Zlata Živaković-Kerže - povijest

⁵¹ Uredništvo Osječkog zbornika 20, Predgovor // Osječki zbornik, Glavni urednik mr. Živko Sekulić, 1989., 20, Osijek: Muzej Slavonije, 1989. Uredništvo: Branka Ajredini, Ida Horvat, Hermina Lukić, Živko Sekulić, Jasna Šimić

⁵² Ivo Maroević, Muzejska publikacija kao oblik muzejske komunikacije// Informatica museologica 32/2001, 3-4, str. 12

⁵³ s fotografijom glave muškarca s kraja 3. st. s arheološkog iskopavanja 1982. godine na Vijencu Murse u Osijeku.

⁵⁴ ISSN 0473-4882

⁵⁵ UDK 069(05)

⁵⁶ Osječki zbornik, Glavni urednik mr. Vesna Burić, 1991., 21, Osijek: Muzej Slavonije, 1991. Uredništvo: Vesna Burić, Ida Horvat, Hermina Lukić, Jasna Šimić, Marina Vinaj

⁵⁷ Novi članovi Muzeja Slavonije, ujedno i autori radova "Osječkog zbornika" 21 su ravnatelj Mladen Radić, pov. umjetnosti Božica Valenčić, te knjižničarka Marina Vinaj

Drugi dio Pregleda sadržaja Osječkog zbornika od br. XVI. - XX., te Popis rasprava, članaka o sitnijih priloga po autorima donosi u Prilozima mr. sc. Vesna Burić.

U grafičkom smislu broj 21 "Osječkog zbornika" zaokret je prema sličnim stručnim časopisima. Muzej Slavonije od ovog broja ističe svoj novi logo, brojniji su foto i grafički prilozima.

Dvobroj 22-23 izlazi u povećanom formatu i s 464 stranice,⁵⁸ s ulomkom kamene plastike iz Baranje na koricama. Do tada najveći broj autora sudjelovao je s radovima u Zborniku. Dvadeset i osam autora, od toga, više od polovice vanjskih suradnika, doprinijeli su sadržajnoj raznolikosti ovoga broja.

Namjera Uredništva⁵⁹ bila je pridobiti, uz domaće, i brojne vanjske suradnike koji će odgovoriti na temu - Osijek, te Slavonija i Baranja.

Dr. sc. Kornelija Minichreiter, Nalazi stračevačke kulture u Osijeku; dr. sc. Ervin Pochmarski- Slavica Filipović- Eine Gruppe dionysischer Reliefs aus Mursa, dr. sc. Željko Tomičić - Baranja u svjetlu svjedočanstava bjelobrdske kulture..., dr. sc. Zlata Živaković-Kerže Regulacija i plovidba rijekom Dravom u drugoj polovici 19. i početkom 20. stoljeća, dr. sc. Mira Kolar-Dimitrijević - Što se dogodilo s najvećom osječkom bankom poslije 1918. godine?..., dr. sc. Vladimir Geiger - Kada, gdje i kako je umro znameniti osječki arhitekt Vladoje Aksmanović (Viktor Axmann), Branka Balen - Josip Franjo Mücke - dvije neobjavljene slike u Muzeju Slavonije, Ivan Šebešćan - Osnovne karakteristike i obrada bakra, Krčmar, S., Mikuska, J., Durbešić, P., Franjić, J., Vidović, S. - Fauna obada, mr. sc. Manojlović, R. - dr. sc. Gucunski, D - Stoljetni osječki drvoredi platana, dr. sc. Đuro Rauš - Flora i vegetacija dravskih šuma od Virovitice do Osijeka, dr. sc. Ivan Balta - Povijest u kreativnom radu mladih povjesničara.

Osječki muzealci sudjeluju s prilozima u kojim a opisuju pojedine predmeti ili zbirke: Hermina Göricke-Lukić piše o rimskom novcu u Muzeju Slavonije, Sonja Gaćina daje popis vlasnika katastarskih čestica u Osijeku s kraja 19. i početka 20. st., Marina Vinaj daje pregled prvih osječkih novina na hrvatskom jeziku iz 1887. godine, Grgur Marko Ivanković piše o secesijskoj blagovaonice osječke obitelji Mann, Vlasta Šabić daje pregled Zbirke uskrsnih jaja Etnografskog odjela, Ksenija Katalinić pregled Zbirke pisaćih strojeva Tehničkog odjela, a Sanja Vidović piše o školjkašima badenskog kata Krndije iz zbirke Prirodoslovnog odjela.

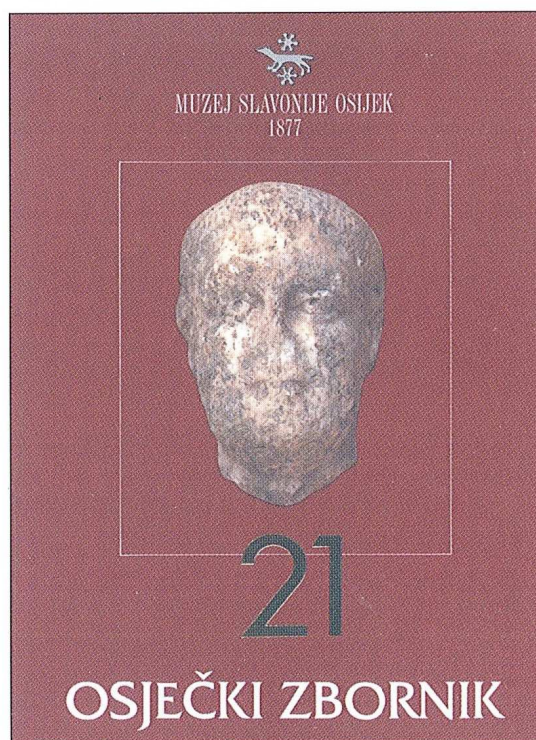
Vijesti "Osječkog zbornika" donose izvješće ravnatelja o djelovanju Muzeja u proteklom razdoblju te izvješća pojedinih kustosa o zbivanjima i aktivnostima pojedinih odjela.

Ovo bogatstvo tema oslikava Muzej Slavonije - najveći kompleksni muzej u Hrvatskoj.⁶⁰

Komunikacija posjetitelja i Muzeja ne prestaje tako posjetom muzejskoj ustanovi, ona i dalje traje i svaki put se aktualizira čitanjem pojedinog članka, oživljavanjem prošlog, prisjećanjem zaboravljenog.

Od ovog broja ustanovljeno je vrednovanje radova, tako da svaki članak dobiva recenziju, a recenzenti su uvaženi znanstvenici, ponajviše s Filozofskog fakulteta u Zagrebu te srodnih instituta - za povijest umjetnosti, arheologiju, etnologiju i folkloristiku i dr.

I slijedeći dvobroj 24-25 zadržao je gotovo iste suradnike, u širokom rasponu od prapovijesti, antike, srednjega vijeka, kulturne povijesti, prirodoslovlja, muzeologije⁶¹.

Sl. 5

Posljednji broj "Osječkog zbornika" - 26 izišao je s prilozima u boji, uz podjednako sudjelovanje domaćih i vanjskih suradnika. Osječki muzealci upravo radovima u "Osječkom zborniku" nastoje predstaviti pojedine zbirke svoga odjela te istaknuti posebno vrijedne i

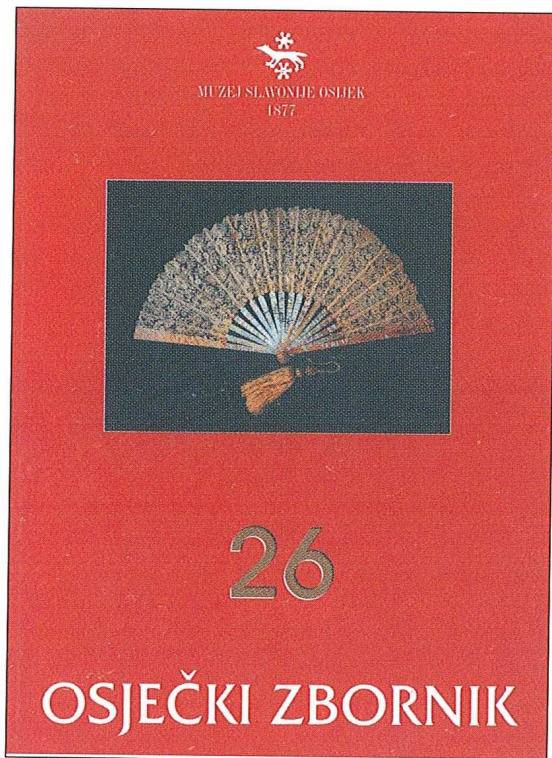
⁵⁸ Osječki zbornik, Glavni i odgovorni urednik Mladen Radić, prof., 1997., 22-23, Osijek: Muzej Slavonije, 1997.

⁵⁹ Sonja Gaćina, prof., mr.sc. Hermina Göricke-Lukić, Mladen Radić, prof., dr.sc. Jasna Šimić, Marina Vinaj, prof.

⁶⁰ Muzej Slavonije je 1994. godine dobio status nacionalnog muzeja

⁶¹ Osječki zbornik, Glavni i odgovorni urednik Mladen Radić, prof., 2000., 24-25, Osijek: Muzej Slavonije, 2000. Uredništvo: Grgur Marko Ivanković, Hermine Göricke-Lukić, Mladen Radić, Jasna Šimić i Marina Vinaj. Isti Uredivački odbor uredio je i broj 26

zanimljive primjerke. I u ovom broju predstavljena je vrijedna Zbirka lepeza kustosice Odjela umjetničkog obrta Radmile Biondić, Zbirka medalja - svjetske i međunarodne izložbe, skupovi, društva Numizmatičkog odjela mr. sc. Hermine Lukić, Francuski bodež iz Zbirke oružja Pododjela srednjega vijeka Mladena Radića, osječki šaljivi listovi iz Zbirke novina Odjela Hemeroteke mr. sc. Marine Vinaj te mehanički glazbeni automati iz Tehničkog odjela Muzeja Slavonije, Ksenije Katalinić.

Sl. 6

Redovitom međuknjižničnom razmjenom posljednji broj Osječkog zbornika poslan je na 400 adresa u Hrvatskoj (142) i inozemstvu (258)⁶².

Kriterij odabira predstavljaju potrebe pojedinih odjela te kustosi sami predlažu institucije s kojima će se obavljati razmjena. Najvećim dijelom su to muzeji, potom fakulteti, instituti, arhivi, zavodi, te različita strukovna društva. Najbrojnija je inozemna razmjena s Mađarskom, Njemačkom, Austrijom, Češko, Srbijom i Crnom Gorom, Slovenijom, Poljskom te Italijom.⁶³

Put razvoja osječkoga Muzeja zapisan je u redovima "Osječkoga zbornika", ali i između njih, u dugim razdobljima neizlaženja, zabranama, uvodnim riječima zahvale i prisjećanja, opravdavanja, pohvala i pokuda.

Mijene jedne institucije, mijene su svih njezinih djelatnika, od samozatajnih pojedinaca, koji su se borili za priznavanje ustanove, do hrabrih i požrtvovanih kustosa koji su u ratovima (a Muzeju su prijetila tri) uspjeli sačuvati građu.

U radovima voditelja odjela iščitavamo, osim stručnih podataka, i intimne, ljudske želje i nadu u neka bolja muzejska vremena.

Šest desetljeća jednoga zbornika najpotpuniji je udžbenik osječke povijesti, ispisan rukom znalaca, ali i zaljubljenika u svoj posao.

Čvrsto utkan u tkivo Muzeja "Osječki zbornik" spona je muzejske vrijednosti i spoznaje o njoj, oslikana u trajnoj izložbi, danas ukoričenoj, sutra virtualnoj ili iščitanoj na računalu, nikada dokraja ispisanog legendi, na izložbi ljudskoga trajanja.

⁶² 1995. godine "Osječki zbornik" poslan je na ukupno 200 adresa srodnih institucija

⁶³ Kordić, Marina, Međuknjižnična razmjena Odjela muzealnih tiskopisa Muzeja Slavonije, diplomski rad, Osijek, 2003.

LITERATURA

- OSJEČKI ZBORNIK, 1942.-2002., br. 1 - br. 26, Muzej Slavonije, Osijek
- BUNTAK, F., 1940., Osječki gradski muzej, Društvo prijatelja starina , Osijek
- CELESTIN, V., 1910., Muzej slob. i kr. grada Osijeka // Mi, Klub hrvatskih književnika i umjetnika, Osijek
- FIRINGER - BURIĆ, V. , 1980., Muzeološka koncepcija i struktura knjižnice Muzeja Slavonije u Osijeku (magistarski rad), Sveučilište u Zagrebu, Centar za studij bibliotekarstva, dokumentacije i informacijskih znanosti, Zagreb
- MAROEVIĆ, I., 2001., Muzejska publikacija kao oblik muzejske komunikacije // Informatica museologica, 32/2001., 3-4, Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb
- KORDIĆ, M., 2003., Međuknjižnična razmjena Odjela muzealnih tiskopisa Muzeja Slavonije (diplomski rad), Pedagoški fakultet, Katedra za bibliotekarstvo, Osijek
- MALBAŠA, M., 1981.- 1985., Osječka bibliografija sv. 1 i sv. 2, JAZU Centar za znanstveni rad, Osijek
- ŠULC, B., 1973., Prikaz osječkog zbornika // Informatica museologica, 1973, 20, Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb
- ZBORNIK ARHEOLOŠKOG KLUBA "MURSA" , 1936., Osijek

SIX DECADES OF THE "OSIJEK JOURNAL"

SUMMARY

The first issue of the Osijek Journal in 1942 was published in the Antique Fellowship "Mursa" edition and the National Museum in Osijek. The first editor, a notable Osijek historian Dr Josip Bösendorf, edited the next double issue, too. This museum paper was meant to show not only validity and devotion in work of the Osijek Museum employees but also a collection wealth of the Osijek Museum. The next issues were edited by Dr Danica Pinterović, creating a thematic journal in this way such as prehistory, Roman archaeology, local history, antifascist struggle, art life, ethnography, Osijek bibliography and at the same time she invited numerous contributors. After Dr Pinterović, the Osijek Journals have been edited by : Emil Spajić, Nikola Kosanović, Vesna Burić MA., Branka Ajredini, Mladen Radić.

Conceptually the Osijek Journal no.12 stands out; in which elaborated works from the International Scientific Conference on Limes in Osijek were

published and no. 17 in which the works of the 100th Anniversary Museum Meeting were published. With no.21 came the change in its graphic design and the next number brought a larger format. The double issue 22-23 surpassed other editions in size and number of contributors. Coming out in shorter or longer intervals, the Osijek Journal tended to publish various contributions that were connected with the Museum of Slavonia activities and with time it spread thematically in Slavonia and Baranya assembling numerous experts from Croatia and abroad. The oldest publication of this type in eastern Croatia is distributed nowadays by inter-library exchange to more than four hundred related institutes in Croatia and abroad.

A painstaking and devoted effort of generations of curators, experts and art lovers has left its mark in today's recognized and esteemed publication - the Osijek Journal.